

(Per una teoria de l'art de la insurrecció)

Versió catalana feta per Alejo Martínez des de: <http://www.marxists.org/francais/trotsky/oeuvres/1924/07/lt19240729.htm> i "Conferencias dadas en la Sociedad de Ciencias Militares de Moscú en Julio de 1924", en Trotski, *De octubre rojo a mi destierro*, Distribuidora Baires S.R.L., Buenos Aires, 1973, pàgines 105-147

Conferències realitzades en la Societat de Ciències Militars de Moscou, al juliol de 1924

<i>Els problemes de la guerra civil</i>	1
<i>La insurrecció i la definició del "moment"</i>	4
<i>En quin moment cal començar?</i>	6
<i>La calma abans de la tempestat</i>	9
<i>La política i l'activitat militar</i>	10
<i>Necessitat de plantejar els problemes de la guerra civil amb la màxima claredat</i>	12

Els problemes de la guerra civil

És un fet que fins al moment ningú s'haja preocupat en fer un compendi dels ensenyaments que es desprenen de les experiències de la guerra civil, tant de la nostra com la d'altres països. I, no obstant això, tant pràcticament com ideològica, un treball d'aquesta mena respon a una necessitat imperiosa. Al llarg de la història de la humanitat, la guerra civil ha exercit un rol particular. Des de 1871 a 1914 els reformistes s'imaginaven que, per a Europa occidental, aqueix rol havia conclòs. Però la guerra imperialista tornà a posar la guerra civil a l'ordre del dia. Açò, ho sabem i ho entenem. Ho hem inclòs en el nostre programa. No obstant això, manquem gairebé per complet d'una concepció científica de la guerra civil, de les seues fases, dels seus aspectes i dels seus mètodes. També notem enormes llacunes en la simple descripció d'esdeveniments que se succeïren en aqueix terreny al llarg dels últims deu anys. Recentment, haguí de remarcar que nosaltres dediquem molt de temps i esforç a l'estudi de la Comuna de París, però que descuidem completament la lluita del proletariat alemany, ric, no obstant això, pel que fa a experiències de guerra civil, i que ignorem quasi completament les lliçons de la insurrecció búlgara de setembre de 1932. Però allò de més sorprenent és que sembla que està bé que, des de fa temps, l'experiència de la Revolució d'Octubre s'haja relegat als arxius. I no obstant això, en la Revolució d'Octubre, hi ha moltes coses de què podem treure profit en relació a tàctiques militars, ja que no hi ha cap dubte que la propera guerra, a un nivell infinitament major que fins ara, es combinarà amb diverses formes de guerra civil.

La preparació i l'experiència de la insurrecció búlgara de setembre de 1923 ofereixen també un gran interès. Tenim a la nostra disposició els mitjans necessaris, ja que gran quantitat de camarades búlgars, que foren part de la insurrecció, viuen ara a Rússia, i podem dedicar-nos a un estudi seriós d'aqueixos esdeveniments. És fàcil, a més a més, fer-se una idea de conjunt. El país que fou l'escenari de la insurrecció no és més gran que una província russa. I l'organització de les forces combatents, els agrupaments polítics hi revesteixen un caràcter governamental. D'altra banda, per als països on predomina la població camperola (i són nombrosos, especialment tots els països d'Orient), l'experiència de la insurrecció búlgara té una importància capital.

Però en què consisteix la nostra tasca? En redactar un manual per a menar les operacions revolucionàries, una teoria de la revolució, o bé un reglament de la guerra civil? De totes maneres, el més important de l'obra que hem de realitzar tracta de la insurrecció com a fase suprema de la revolució. Cal reunir i coordinar les dades de l'experiència de la guerra civil, analitzar les condicions en què es desenvolupà, estudiar els errors comesos, palesar les operacions millor assolides, treure'n les conclusions necessàries. Una vegada fet açò, ¿què enriquirem: la ciència, és a dir el coneixement de les lleis de l'evolució històrica, o bé l'art militar revolucionari, pres com un conjunt de regles tretes de l'experiència? Des del meu punt de vista, enriquirem tant una com l'altre. Però, concretament, només pensarem en l'art militar revolucionari.

Compondre una mena de "reglament de la guerra civil" és una tasca complicada. Per a començar, cal delinear les particularitats de les condicions essencials per a la presa del poder pel proletariat. D'aquesta manera, romandrem encara al terreny de la política revolucionària; ¿però la insurrecció, al capdavant, no és la continuació de la política per altres mitjans? L'anàlisi de les condicions essencials de la insurrecció haurà d'estar adaptada a les diferents classes de països. D'una banda, tenim països on el proletariat constitueix la majoria de la població i, d'altra banda, països on el proletariat és una ínfima minoria entre la població camperola. Entre aqueixos dos pols, es troben països d'un tipus intermedi. Llavors, hem de basar-nos per al nostre estudi en tres tipus de països: industrials, agraris i intermedis. De la mateixa manera, en el capítol introductori dedicat als postulats i condicions revolucionaris que són necessaris per a la presa del poder, descriurem les particularitats de cadascun d'aquests països, des del punt de vista de la guerra civil.

Nosaltres considerem la insurrecció de dues maneres: primer, com una etapa determinada del procés històric, com una refracció de les lleis objectives de la lluita de classes; després, des d'un punt de vista objectiu i pràctic, és a dir: de quina manera preparar i executar la insurrecció per tal d'assegurar el major èxit possible. La guerra ens ofereix, en aqueix sentit, una analogia impressionant, ja que és, també, producte de certes condicions històriques, el resultat d'un conflicte d'interessos. La guerra, alhora, és un art. La teoria de la guerra és un estudi de les forces i els mitjans que es disposen, de la seua concentració i el seu mode d'ús per a assolir la victòria. Paral·lelament, la insurrecció és un art. En un sentit estrictament pràctic, és a dir fregant en certa manera els reglaments militars, es pot i s'ha de posar en peu una teoria de la insurrecció.

Evidentment, xocarem al principi amb tot tipus de malentesos i crítiques dels qui no deixaran de dir que la idea d'escriure el reglament de la insurrecció, amb més raó el de la guerra civil, és pura utopia burocràtica. És probable que diguen fins i tot que volem militaritzar la història, que el procés revolucionari no es reglamenta, que en cada país la revolució té les seues particularitats, la seua originalitat, que en temps revolucionaris la situació es modifica a cada moment i que és una quimera voler fabricar esbossos en sèrie per a dirigir revolucions o establir, com un sotsoficial de quarter, un munt de prescripcions intangibles i imposar l'estricta observació d'aquestes normes.

Ara bé, si algú pretengués establir quelcom així, seria totalment ridícul. Però, en els fons, pot dir-se igualment dels nostres reglaments militars. Tota guerra es desenrotlla en una situació i en condicions que no es poden preveure per endavant. No obstant això, sense el suport dels reglaments que reuneixen les dades de l'experiència militar, és pueril voler dirigir un exèrcit, tant en els temps de pau com en els temps de guerra. L'antic *adagio*: "No t'agafes del reglament com un cec a la paret", no minimitza de cap mode la importància dels reglaments militars, com tampoc la dialèctica disminueix la importància de la lògica formal o de les regles d'aritmètica. És indubtable que, en la guerra civil, els elements necessaris per a l'establiment de plans, per a l'organització, per a les instruccions que s'ha de seguir, són infinitament més excepcionals que no en les guerres entre exèrcits "nacionals". En la guerra

civil, la política es barreja amb les accions militars més estretament, més íntimament que no en la guerra “nacional”. Així, doncs, en va voldríem transposar els mateixos mètodes d’una esfera a una altra. Però no s’hi dedueix que estiga prohibit recolzar-se en l’experiència adquirida per a extreure mètodes, processos, indicacions, directives, suggeriments que tinguen un significat precís, i convertir-los en regles generals capaces d’estar en un reglament de la guerra civil.

Per descomptat, entre aqueixes regles, s’esmentarà la necessitat de subordinar estrictament les accions purament militars a la línia política general, de tenir en compte rigorosament el conjunt de la situació i l’estat d’ànim de les masses. En tots els casos, abans de titllar d’utòpica una obra d’aquest tipus, és necessari decidir, després d’un profund examen del tema, si hi ha regles generals que condicionen o faciliten la victòria en períodes de guerra civil i en què consisteixen. Només després d’un examen d’aquest tipus es podrà definir on fineixen les indicacions precises, útils, que disciplinen el treball a realitzar, i on comença la fantasia burocràtica.

Tractem d’abordar la revolució partint d’aquest punt de vista. La fase suprema de la revolució és la insurrecció, la que decideix el poder. La insurrecció sempre està precedida per un període d’organització i de preparació sobre la base d’una campanya política determinada. Per regla general, el moment de la insurrecció és breu, però és un moment decisiu en el curs de la revolució. Si s’assoleix la victòria, segueix un període que comprèn la consolidació de la revolució per mitjà de l’aixafament de les últimes forces enemigues, i l’organització d’un nou poder i de les forces revolucionàries encarregades de la defensa de la revolució. En aquestes condicions, el reglament de la guerra civil haurà de tenir tres capítols, almenys: la preparació de la insurrecció, la insurrecció i, finalment, la consolidació de la victòria. Així, a més de la introducció de principi de què parlem més amunt per a caracteritzar, sota la forma abreujada de regles generals o davall la forma de directives, de postulats i condicions revolucionàries, el nostre reglament de la guerra civil haurà de contenir tres capítols que engloben en l’ordre de la seua successió les tres principals etapes de la guerra civil. Tal serà l’arquitectura estratègica de l’obra.

El problema estratègic que hem de resoldre consisteix, precisament, en combinar de forma lògica totes les forces i mitjans revolucionaris amb vista a assolir l’objectiu principal: la presa i la defensa del poder. És evident que cada aspecte d’aquesta estratègia de la guerra civil planteja múltiples problemes tàctics particulars com la formació de milícies de fàbrica, l’organització de llocs de comandament a les ciutats i les vies fèrries, i la preparació minuciosa dels mitjans per a apoderar-se de punts vitals a les ciutats. Aquests problemes tàctics emanaran en el nostre reglament de la guerra civil, uns en el segon capítol referit a la insurrecció, d’altres en el tercer que comprendrà el període de la derrota de l’enemic i la consolidació del poder revolucionari.

Si adoptem un pla de treball d’aquest tipus, tindrem la possibilitat d’abordar la nostra obra des de diversos aspectes al mateix temps. D’aquesta manera li encarregarem a un grup de camarades certes qüestions tàctiques referides a la guerra civil. Altres grups establiran el pla general de la introducció de principi i així successivament. Al mateix temps caldrà examinar, des de l’angle de la guerra civil, el material històric que hàgem reunit, ja que és evident que la nostra intenció no és forjar un reglament que siga un simple producte de la raó, sinó un reglament inspirat en l’experiència, il·luminat i enriquit, per una banda, per les teories marxistes, i també per les dades de la ciència militar per l’altra.

Sabem que els reglaments militars només tracten de mètodes, en altres paraules, únicament forneixen directives generals sense basar-les en exemples precisos o en explicacions detallades. Podem adoptar el mateix mètode per a enunciar el reglament de la guerra civil? No és segur. És molt possible que estiguem obligats a citar, a títol il·lustratiu, en

el reglament mateix o en un capítol annex, un cert nombre de fets històrics o, almenys, referir-nos-hi. Açò potser serà una excel·lent manera d'evitar un excés d'esquematisme.

La insurrecció i la definició del “moment”

De què es tracta? D'un reglament de la guerra civil o d'un reglament de la insurrecció? Pense que si s'adopta el reglament, es tracta primer que res d'un reglament de la guerra civil.

Alguns camarades, diuen, plantejaren objeccions per aquest tema i feia la impressió que confonien la guerra civil amb la lluita de classes i la insurrecció amb la guerra civil. La veritat és que la guerra civil constitueix una etapa determinada de la lluita de classes, quan aquesta, en trencar els marcs de la legalitat, es col·loca en el pla d'un enfrontament públic i en certa manera físic, de les forces enfrontades. Concebuda d'aquesta manera, la guerra civil comprèn les insurreccions espontànies, determinades per causes locals, les intervencions sanguinàries de les hordes contrarevolucionàries, la vaga general revolucionària, la insurrecció per a la presa del poder i el període de liquidació dels intents d'aixecaments contrarevolucionaris. Tot açò entra en el marc de la noció de la guerra civil, tot açò és més ampli que la insurrecció i, alhora, infinitament més estret que la noció de la lluita de classes que transcorre a través de tota la història de la Humanitat. Si parlem de la insurrecció com d'una tasca a realitzar, cal canalitzar-la correctament i no deformar-la com ocorre a vegades, confonent-la amb la revolució. Hem d'alliberar els altres d'aquesta confusió i començar per desembarassar-nos-en nosaltres mateixos.

La insurrecció planteja, en tot moment i lloc, una tasca precisa a realitzar. Després d'aqueix objectiu, nosaltres repartim els rols, confiem a cadascú la seua missió, distribuïm les armes, escollim el moment, colpegem i prenem el poder si... no ens aixafen abans. La insurrecció ha de fer-se segons un pla concebut per endavant. És una etapa determinada de la revolució. La presa del poder no deté la guerra civil, no fa més que canviar-li el caràcter. Així pot dir-se que es tracta més bé d'un reglament de la guerra civil i no sols d'un reglament de la insurrecció.

Ja hem al·ludit als perills de l'esquematisme. Vegem a la llum d'un exemple en què poden consistir. Tinguí l'ocasió d'observar una de les més perilloses manifestacions de l'esquematisme en la manera en què els nostres joves oficials de l'estat major aborden les qüestions militars de la revolució. Si prenem les tres etapes que distingim en la guerra civil, ens adonem que el treball militar del partit revolucionari revesteix, en cada un dels tres períodes, un caràcter particular. En el període de la preparació revolucionària xocarem forçosament amb les forces (policia, exèrcit) de la classe dominant. Les nou desenes parts del treball militar del partit consisteixen, en aqueix moment, en disgregar l'exèrcit enemic, dislocar-lo des de dins, i només en un dècima en concentrar i preparar les forces revolucionàries. És evident que les relacions aritmètiques que assenyalen han de prendre's arbitràriament; de totes maneres, però, forneixen una idea d'allò que ha d'ésser realment el treball militar clandestí del partit revolucionari. Com més s'apropa el moment de la insurrecció, més ha d'intensificar-se el treball per a la formació de les organitzacions de combat. Pot tenir hom llavors por d'un cert esquematisme perillós. És evident que les formacions de combat, amb l'ajuda de les quals el partit revolucionari s'apresta a consumir la insurrecció, no poden tenir una fisonomia molt nítida, amb més raó no podran correspondre a unitats militars com la brigada, la divisió o el cos d'exèrcit. Açò no eximeix aquells que tenen la tasca de dirigir la insurrecció de fer que hi haja ordre i mètode. Però el pla de la insurrecció no es construeix sobre una direcció centralitzada de les tropes de la revolució sinó, per contra, amb l'enorme iniciativa de cada destacament a què se li haja assignat, amb anticipació i amb el màxim de precisió, la tasca que li incumbeix. L'insurgent combat, en línies generals,

observant els mètodes de la “petita guerra”, és a dir, per mitjà dels destacaments de partisans o semipartisans, units molt més per la disciplina política i per la clara consciència de la unitat de l’objectiu a assolir que no per qualsevol disciplina jeràrquica. Després de la presa del poder, la situació es modifica completament. La lluita de la revolució victoriosa per assegurar la seua defensa i el seu desenvolupament es transforma de seguida en una lluita per l’organització de l’aparell governamental centralitzat. Els destacaments de partisans, l’aparició dels quals en el moment de la lluita per la presa del poder és tan inevitable com necessària, poden ésser, després de la conquesta del poder, una causa de greus perills, capaços de fer trontollar l’estat revolucionari en formació. Llavors s’ha de procedir a l’organització d’un exèrcit roig regular.

La determinació del moment de la insurrecció està en estreta relació amb les mesures que acabem de considerar. És evident que no és qüestió de designar arbitràriament, al marge dels esdeveniments, la data fixa i irrevocable de la insurrecció. Açò seria fer-se una idea massa simplista del caràcter de la revolució i del seu desenrotllament. Els marxistes hem de saber i entendre que no és suficient desitjar la insurrecció perquè aquesta es complisca. Quan les condicions objectives la facen possible, cal executar-la, ja que ella no es fa tota sola. I per a açò l’estat major revolucionari ha de tenir llest el pla de la insurrecció abans de desencadenar-la.

El pla de la insurrecció donarà una orientació de temps i lloc. Tindrem en compte del mode més minucios tots els factors i elements de la insurrecció, els examinarem ràpidament per tal de determinar el seu dinamisme, per a definir la distància que l’avantguarda revolucionària haurà de mantenir entre ella i la classe obrera per a no aïllar-se, i al mateix temps farem el salt decisiu. L’estipulació del moment de la insurrecció és un dels elements necessaris d’aquesta orientació. Serà precisat per endavant, tot just que els preanuncis de la insurrecció apareguen clarament. És cert que el termini escollit no serà divulgat a tot el món, al contrari, l’ocultarem el més possible a l’enemic, sense induir a error el nostre partit i les masses que el segueixen. El treball del partit en tots els terrenys estarà subordinat als terminis de la insurrecció i tot haurà d’ésser llest el dia fixat. Si hom s’equivoca en els seus càlculs, el moment de la insurrecció podrà ésser ajornat encara que això siga una eventualitat que comporte sempre greus inconvenients i molts perills.

Cal reconèixer que el termini de la insurrecció és considerat com quelcom insignificant per molts comunistes occidentals que no s’han tret del damunt encara la seua manera fatalista i passiva d’abordar els principals problemes de la revolució. Rosa Luxemburg és en açò l’exemple típic més expressiu i més talentós. Psicològicament ho comprenem sense dificultat. Ella s’havia format, per dir-ho així, en la lluita contra l’aparell burocràtic de la socialdemocràcia i dels sindicats alemanys. Incansablement, havia demostrat que aquest aparell asfixiava la iniciativa del proletariat. Ella només veia a açò una sortida a través d’un irresistible empenta de les masses per a tirar a baix totes les barreres i les defenses edificades per la burocràcia socialdemòcrata. La vaga general revolucionària, que desbordava totes les arestes de la societat burgesa, havia esdevingut per a Rosa Luxemburg un sinònim de revolució proletària. No obstant això, siga quina siga la seua força, la vaga general no resol el problema del poder, no fa més que posar-lo de relleu. Per a prendre el poder cal organitzar la insurrecció, recolzant-se en la vaga general. Tota l’evolució de Rosa Luxemburg fa pensar que hauria acabat per admetre-ho. Però quan fou arrencada de la lluita, encara no havia dit ni la seua última, ni la seua penúltima paraula. No obstant això, recentment en el Partit Comunista Alemany encara existia un corrent molt fort cap al fatalisme revolucionari. La revolució s’apropa, deien, provocarà la insurrecció i ens donarà el poder. Quant al partit, el seu paper, en aquest moment, és fer agitació revolucionària i esperar els resultats. En tals condicions, plantejar categòricament la qüestió del termini de la insurrecció, és traure al partit de la passivitat i del fatalisme, és posar-lo enfront dels principals problemes de la revolució,

particularment davant l'organització conscient de la insurrecció per a expulsar l'enemic del poder.

Per això, la qüestió del moment de la insurrecció ha d'ésser tractada en el reglament de la guerra civil. Així facilitarem la preparació del partit per a la insurrecció o almenys la preparació dels seus quadres.

Cal considerar que el pas més difícil que un partit comunista haurà de fer serà el passatge del treball de preparació revolucionària, forçosament llarg, a la lluita directa per la presa del poder. Açò no es farà sense provocar crisi, i crisis greus. L'única manera de disminuir el seu abast i de facilitar l'agrupament dels elements dirigents més resolts consisteix en portar els quadres del partit a meditar i aprofundir per endavant sobre les qüestions que es dedueixen de la insurrecció revolucionària i açò més concretament quan els esdeveniments estiguen més pròxims. Des d'aquest punt de vista, l'estudi de la Revolució d'Octubre té una importància única per als partits comunistes europeus. Aquest estudi, malauradament, de moment, no es fa i no es farà fins que no es donen els mitjans. Nosaltres mateixos no hem estudiat ni coordinat els ensenyaments de la Revolució d'Octubre i, especialment, els ensenyaments militars revolucionaris que se'n desprenen. Caldrà seguir pas a pas totes les etapes de la preparació revolucionària que va de març a octubre, el mode en què es desenrotllà la insurrecció d'octubre en alguns dels punts més característics, després la lluita per la consolidació del poder.

A qui destinarem el reglament de la guerra civil? Als obrers, han respost alguns camarades, perquè cadascun d'ells sàpiga com comportar-se. Evidentment no podríem més que alegrar-nos que "tot" obrer sàpiga allò que li correspon fer. Però això és una manera de plantejar la qüestió a una escala molt àmplia, i per tant utòpica. De totes maneres, no és per aquesta punta per on hem de començar. El nostre reglament ha d'estar destinat, en primer lloc, als quadres del partit, als caps de la revolució. Naturalment simplificarem alguns capítols, algunes qüestions amb la intenció de dirigir-nos a amplis sectors obrers, però, primer que res, es destinarà als dirigents.

Prèviament hem de reunir la nostra pròpia experiència i les nostres idees, formular-les tan clarament com siga possible, verificar-les minuciosament i, tant com podem, sistematitzar-les. Abans de la guerra imperialista, certs escriptors militars es queixaven que les guerres havien esdevingut massa rares per a la bona instrucció dels oficials. Amb no menys raó, podem dir que la raresa de les revolucions obstaculitza l'educació dels revolucionaris. En aquest sentit, la nostra generació no té perquè queixar-se. Nosaltres hem tingut l'oportunitat de fer la revolució de 1905 i de viure prou com per a ésser part dirigent en la revolució de 1917. Però no cal dir que l'experiència revolucionària quotidiana es dissipa ràpidament. I llavors hi ha nous problemes! No estem obligats avui a discutir sobre qüestions com la fabricació de la tela, la construcció de la fàbrica elèctrica de Nolkoff i tants d'altres problemes econòmics en lloc del mode en què es porta a terme la insurrecció? Però tot i que hom es tranquil·litze, aquesta última qüestió està lluny d'estar perida. Més d'una vegada la història demanarà que s'hi responga.

En quin moment cal començar?

La catàstrofe alemanya de 1923 portà la Internacional Comunista a ocupar-se dels mètodes d'organització de la revolució i especialment de la insurrecció revolucionària. En aqueix sentit, la definició del moment de la insurrecció adquirí una importància principal pel fet que resultà que aquesta qüestió és clarament una pedra de toc en què es basen tots els problemes relatius a l'organització de la revolució. La socialdemocràcia adoptà, de cara a la revolució, l'actitud que caracteritza la burgesia liberal en el seu període de lluita pel poder contra el feudalisme monàrquic. La burgesia liberal especula sobre la revolució, però es cuida

ben bé d'assumir-ne la responsabilitat. En el moment propici de la lluita, posa en la balança la seua riquesa, la seua instrucció i els altres mitjans d'influència de la seua classe per a apoderar-se del poder. En 1918, la socialdemocràcia alemanya exercí un rol d'aqueix tipus. En el fons, constitueix l'aparell polític que transmet a la burgesia el poder vingut a menys dels Hohenzollern. Semblant política d'especulació passiva és completament incompatible amb el comunisme en la mesura que es fixe l'objectiu de fer-se amb el poder en nom de l'interès del proletariat.

La revolució proletària és una revolució d'enormes masses desorganitzades en el seu conjunt. L'impuls cec de les masses exerceix un rol considerable en el moviment. La victòria només es pot assolir per un partit comunista que tinga com a objectiu la presa del poder, que, amb minuciosa atenció medite, conspire, reunisca els mitjans per tal d'assolir l'objectiu perseguit i que, recolzant-se en la insurrecció de masses, porte endavant els seus propòsits. Per la seua centralització, la seua resolució, la seua manera metòdica d'abordar la insurrecció, el partit comunista li aporta al proletariat en la lluita pel poder els avantatges que la burgesia porta en ella pel fet mateix de la seua posició econòmica. En aqueix sentit, la qüestió del moment de la insurrecció no és un simple detall tècnic, demostra al contrari de la manera més clara i més precisa en quina mesura ens hem preparat per a abordar la insurrecció amb totes les regles de l'art militar.

És evident que, quan es tracta de fixar el moment de la insurrecció, el seu càlcul no pot basar-se en l'experiència purament militar. En disposar de les forces armades suficients, un estat pot, segons la seua conveniència, declarar la guerra. D'altra banda, durant la guerra, és l'alt comandament qui decideix l'ofensiva després d'haver considerat tots els elements de la situació. Però és sempre més fàcil analitzar una situació militar que no una situació revolucionària. El comandament militar està en relació amb unitats militars combatents organitzades, el lligam de les quals entre elles ha estat atentament estudiada i combinada per endavant, gràcies a la qual cosa el comandament té, per dir-ho així, els seus exèrcits sota el seu control. És evident que no podria ocórrer el mateix durant la revolució. Les formacions de combat no estan separades de les masses obreres, només poden augmentar la violència del xoc que han de donar en contacte amb el moviment ofensiu de les masses. Des d'aqueix moment, li incumbeix al comandament revolucionari prendre el ritme del moviment per a fixar amb seguretat el moment en què ha d'efectuar-se l'ofensiva decisiva. Com es veu, l'estipulació del termini de la insurrecció planteja un problema difícil. Pot fer-se mentre la situació estiga tan clara que la direcció del partit no tinga cap dubte sobre l'oportunitat de l'acció. Però si aqueixa apreciació de la situació es produeix 24 hores abans del moment decisiu, el senyal pot arribar massa tard, En conseqüència, el partit, pres per sorpresa, es veu en la impossibilitat de dirigir el moviment, que, en aqueix cas, pot acabar en la derrota. D'ací la necessitat de preveure, per endavant, tant com siga possible, el moment decisiu o, en altres termes, fixar el terme de la insurrecció basant-se en la marxa general del moviment i en el conjunt de la situació del país.

Si per exemple, el terme fixat cau d'ací a un mes o dos, el comitè central o la direcció del partit aprofita aqueix termini per a posar el partit mà a l'obra iniciant-lo en totes les qüestions que es plantegen, per mitjà d'una creixent propaganda, d'una preparació i d'una organització apropiades, i d'una elecció judiciosa dels elements més combatius per a l'execució de determinades missions. Sobra dir que un termini que haja estat fixat un mes, dos mesos o, amb més raó, tres o quatre mesos abans, no podria ésser irrevocable, però la tàctica ha de consistir en verificar al llarg del termini fixat si l'elecció del moment ha estat correcta. Vegem un exemple: els postulats polítics indispensables per a l'èxit de la insurrecció rauen en la desestabilització de la maquinària governamental i en el suport que li dóna a l'avantguarda revolucionària la majoria dels treballadors dels principals centres i regions del país.

Admetem que les coses encara no han succeït, però que estan pròximes a ocórrer. Les forces del partit revolucionari creixen ràpidament, però és difícil constatar si darrere d'ell hi ha una majoria suficient de treballadors. Mentre, en tornar-se cada vegada més greu la situació, la qüestió de la insurrecció es planteja ràpidament. Què ha de fer la direcció del partit? Pot, per exemple, raonar de la manera següent:

1er.- A partir que en el curs de les últimes setmanes la influència del partit ha crescut ràpidament, es pot considerar que en els principals centres del país la majoria dels obrers està a punt de seguir-nos. En aqueixes condicions, concentrem en aqueixos punts decisius les millors forces del partit i calculem que ens farà falta al voltant d'un mes per a guanyar la majoria.

2on. Des del moment que la majoria dels principals centres del país estan amb nosaltres, podem cridar els treballadors a constituir soviets de diputats obrers, amb la condició que es persegueixca la desorganització de l'aparell governamental. Calculem que la constitució de soviets en els principals centres i regions del país exigeix encara dues setmanes.

3er. Des del moment que, en les principals aglomeracions i regions del país, els soviets estan organitzant-se sota la direcció del partit, naturalment resulta que s'imposa la convocatòria a un Congrés Nacional de Soviets. Però abans que es porte a terme, poden transcórrer tres o quatre setmanes. Ara bé, és evident que en aqueixa situació, el Congrés dels Soviets només pot, a menys que s'expose a la repressió, dedicar-se a la presa del poder. Dit d'altra forma, el poder de fet ha d'estar en mans del proletariat en el moment de la reunió del congrés. Així, el termini que s'assignarà per a preparar la insurrecció és de dos a dos mesos i mig. Aquest espai de temps, que emana de l'anàlisi general de la situació política i el seu desenrotllament ulterior, defineix el caràcter i la velocitat que ha de tenir el treball militar revolucionari, tenint en compte la desorganització de l'exèrcit burgès, l'apropiació de la xarxa ferroviària, la formació i l'armament dels destacaments obrers i així successivament. Assignem una tasca ben definida al comandant clandestí de la ciutat a conquerir: prendre les mesures necessàries durant les quatre primeres setmanes, posar a punt i intensificar els preparatius en el curs de les dues setmanes següents de manera que, en els pròxims quinze dies, tot estiga preparat per a l'acció. Així, per la realització de tasques de caràcter limitat però netament definit, el treball militar revolucionari s'executa als límits del termini fixat. D'aqueixa manera evitarem caure en el desordre i la passivitat que poden ésser fatals i obtindrem, en canvi, la fusió necessària dels esforços i més resolució entre tots els caps del moviment. En aqueix moment, el treball polític ha d'ésser portat a fons. La revolució segueix el seu curs lògic. Un mes després, ja ens trobem en situació de verificar si el partit realment ha assolit guanyar la majoria dels obrers en els principals centres industrials del país. Aquesta comprovació pot fer-se a través d'un referèndum, per una acció dels sindicats, per manifestacions al carrer, o per una combinació de tots aquests mitjans.

Quan tinguem la certesa que la primera etapa que ens hem traçat ha estat ben complerta, es ratifica el termini fixat per a la insurrecció. En canvi, si ocorre que, siga quin siga el creixement de la nostra influència al llarg del mes transcorregut, no sempre tenim la majoria dels obrers darrere de nosaltres, és prudent suspendre el moment de la insurrecció. Al mateix temps, tindrem moltes ocasions de verificar fins a quin punt la classe dirigent s'ha tornat boja, fins on està desmobilitzat l'exèrcit i afeblit l'aparell. Per mitjà d'aquestes constatacions, ens adonarem de la naturalesa de les pèrdues que s'haurien pogut produir en el nostre treball clandestí de preparació revolucionària. L'organització dels soviets serà, per consegüent, un mitjà eventual de verificació de la relació de forces i, d'aquesta manera, d'establir si les condicions estan llestes per a posar en marxa la insurrecció. Evidentment, no serà possible, en tot temps i lloc, constituir els soviets abans de la insurrecció. També cal preveure que els soviets puguin ésser organitzats només en el curs de l'acció. Però per tot

arreu on existisca la possibilitat d'organitzar-los, sota la direcció del partit comunista, abans de la caiguda del règim burgès, apareixeran com el preludi de la insurrecció pròxima. I el termini serà més fàcil de fixar.

El comitè central del partit verificarà el treball de la seua organització militar, es donarà compte dels resultats obtinguts en cada branca i, en la mesura que la situació política ho exigisca, donarà l'impuls necessari a aqueix treball. Cal preveure que l'organització militar, basada no en l'anàlisi general de la situació i en l'informe de les forces presents sinó en l'apreciació dels resultats que s'hagen obtingut al terreny de la seua acció preparatòria, sempre es considerarà com insuficientment preparada. Però és evident que allò que decideix en aqueixos moments és l'apreciació de la situació i de la relació de forces respectives, particularment de les forces de xoc de l'enemic i de les nostres. D'aquesta manera, el termini que s'haurà fixat dos, tres o quatre mesos abans, podrà tenir un efecte incomparable sobre l'organització de la insurrecció, fins i tot si ens veiem forçats més tard a avançar-lo o retardar-lo alguns dies.

És evident que l'exemple anterior és purament hipotètic, però és una excel·lent il·lustració de la idea que hem de fer-nos de la preparació de la insurrecció. No es tracta de jugar cegament amb les dates, sinó de determinar el moment de la insurrecció basant-nos en el marxa mateixa dels esdeveniments, de verificar la precisió al llarg de les etapes successives del moviment i de fixar el termini a què tot el treball de preparació revolucionària haurà d'estar subordinat.

Repetisc que, en aquest aspecte, s'han d'estudiar atentament els ensenyaments de la Revolució d'Octubre, l'única revolució que, fins al moment, el proletariat ha realitzat victoriosament. Cal fer, des del punt de vista estratègic i tàctic, un calendari d'octubre. Cal exposar com es desenrotllà l'onada d'esdeveniments, quines foren les repercussions en el partit, en els soviets, al si del comitè central i en l'organització militar del partit. Quin fou el sentit de les indecisions que es produïren en el partit? Quant de pes tingueren en el conjunt dels esdeveniments? Quin fou el paper de l'organització militar? Es tracta d'un treball d'una importància inapreciable. Deixar-lo per a després seria una falta imperdonable.

La calma abans de la tempestat

Hi ha una qüestió de considerable valor per a entendre el desenrotllament de la guerra civil que, d'un mode o d'un altre, haurà d'ésser tractada en el nostre reglament. Qui haja estat al corrent de les discussions que seguiren als esdeveniments d'Alemanya de 1923, segurament ha reparat en l'explicació que es féu de la derrota. "La causa principal de la derrota (digueren) és que en el moment decisiu, el proletariat alemany no tenia esperit combatiu; les masses no volien combatre, la millor prova és que no reaccionar de cap manera enfront de l'ofensiva feixista; llavors, enfront d'aqueixa actitud de les masses, què podia fer el partit?" Tal fou l'opinió dels nostres camarades Brandler, Thalheimer i d'altres. A primera vista, l'argument sembla irrefutable. No obstant això, el "moment decisiu" de 1923 no es donà d'un dia a l'altre. Fou el resultat de tot el període precedent de lluites en què la violència anava agreujant-se constantment. L'any 1923 està marcat de cap a peus per les batalles que el proletariat hagué d'entaular. Ara bé, com és que en vigílies del seu octubre, la classe obrera alemanya perdé la seua combativitat de sobte? No s'explica. El mateix que no podem abstenir-nos de preguntar-nos si és cert que els obrers alemanys no hagen volgut lluitar. Aquesta qüestió ens remunta a la nostra pròpia experiència d'octubre. Si es rellegeixen els periòdics previs a la Revolució d'Octubre, tot i que només siga els del nostre partit, veiem que els camarades que estaven en contra de la idea de la insurrecció al·legaven, precisament, que les masses obreres russes estaven poc disposades per a la batalla. Avui això pot semblar a penes creïble, tot i això, aqueix era el principal argument que invocaven. D'aquesta manera,

ens trobem en una situació anàloga: al llarg de tot l'any 1917, el proletariat rus havia estat combatent, no obstant això, quan es plantejà la qüestió de la presa del poder, s'alçaren veus per a afirmar que les masses obreres no volien lluitar. I efectivament, en vigílies d'octubre el moviment es féu un poc lent. Açò fou efecte de l'atzar? O més bé cal veure-hi certa "lleï" històrica? Per a mi, no hi ha cap dubte que un fenomen d'aquest gènere ha de tenir certs principis generals. En la naturalesa, aquest fenomen es denomina: la calma abans de la tempestat. Tendisc a creure que en el moment de la revolució es dóna aqueix mateix fenomen. Al llarg d'un període donat, la combativitat de les masses s'acreix, pren les formes més diverses: vagues, manifestacions, xocs amb la policia. En aqueix moment, les masses comencen a prendre consciència de la seua força. La creixent amplitud del moviment és suficient per a donar-los una satisfacció política. Tota nova manifestació, tot èxit en el pla polític i econòmic augmenta el seu entusiasme. Però aquest període s'exhaureix ràpidament. L'experiència de les masses creix alhora que es desenrotlla la seua organització. Al camp oposat, l'enemic mostra també que no està decidit a cedir el seu lloc en la lluita. En resulta que l'estat d'ànim revolucionari de les masses es fa més crític, més profund, més angoixant. Les masses cerquen, sobretot si hi hagut errors i s'han patit revessos, una direcció segura, volen tenir la certesa que combatran i que hom les sabrà menar, i que en la batalla decisiva podran comptar amb la victòria. Ara bé, és el passatge de l'optimisme quasi cec a una consciència més clara de les dificultats que cal vèncer allò que engendra aquesta pausa revolucionària que correspon, en certa manera, a una crisi en l'estat de les masses. Amb la condició que la resta de la situació estiga llesta, aquesta crisi només pot ésser dissipada pel partit polític, i sobretot per la impressió que done d'estar vertaderament decidit a dirigir la insurrecció. Mentre, la grandesa de l'objectiu a assolir (va més enllà de la presa del poder) suscita vacil·lacions inevitables fins i tot en el partit, especialment, fins i tot en els seus dirigents mitjans, sobre els quals es aviat concentrarà la responsabilitat del moviment. Així, el retraïment de les masses enfront de la batalla i les vacil·lacions de la direcció són dos fenòmens que, tot i que lluny d'ésser equivalents, no són menys simultanis. És per això que escoltem dir que les masses no cerquen la batalla, que la seua disposició és, al contrari, més bé passiva, i que en aqueixes condicions, incitar-les a la insurrecció és marxar a l'aventura. És evident que quan aqueix estat d'ànim pren la davantera, la revolució només pot ésser derrotada. I després de la derrota, provocada pel mateix partit, no hi ha res que impedisca comptar-li a tothom que la insurrecció era impossible perquè les masses no la volien. Aquesta qüestió ha d'ésser examinada a fons. Sobre la base de l'experiència adquirida, cal aprendre a captar el moment en què el proletariat es diga a si mateix: "No hi ha ni més menys que esperar de les vagues, les manifestacions i les altres protestes. Ara cal entaular lluita. N'estic preparat perquè no hi ha una altra sortida a la situació, però tractant-se d'una batalla cal entaular-la amb l'ajuda de totes les nostres forces i amb una direcció segura...". En aqueix moment la situació assoleix una gravetat extrema. Està en el més complet desequilibri: una esfera en la punta d'un con. El menor xoc pot fer-la caure a un costat o a un altre. A Rússia, gràcies a la fermesa i a la resolució de la direcció del partit, l'esfera ha seguit la recta que portava a la victòria. En Alemanya, la política del partit féu derrapar l'esfera en el sentit de la derrota.

La política i l'activitat militar

Quin caràcter li donarem a la nostra obra? Un caràcter polític o un caràcter militar? La farem partir del punt en què la política esdevé una qüestió d'acció militar, i la política es considerarà sota aqueix punt de vista. A primera vista, açò pot semblar una contradicció, perquè no és la política qui està al servei de la insurrecció sinó la insurrecció que està al servei de la política. En realitat, res d'açò es contradia. La insurrecció en el seu conjunt

serveix, evidentment, als objectius principals de la política proletària. Només quan es desencadena la insurrecció, la política del moment s'ha de subordinar-li totalment.

La transició de la política a l'activitat militar i la conjunció d'aqueixes dues alternatives generalment produeixen grans dificultats. Tots sabem que el punt de lligam és sempre el més feble. Estem reflectint un poc açò ací mateix. Un camarada ha demostrat, per un mètode invers, com de difícil és combinar la política i l'activitat militar. Un altre camarada ha vingut de seguida a empitjorar l'error del seu antecessor. Si hem de creure el primer d'aqueixos camarades, Lenin hauria qüestionat en 1918 la importància de l'Exèrcit Roig, amb el pretext que la nostra salvació es derivava de la lluita que enfrontava ambdós imperialismes rivals. Segons el segon, hauríem exercit el "paper del tercer lladre", és a dir ens hauríem aprofitat del conflicte que enfrontava els imperialismes. Ara bé, Lenin mai tingué ni podrà tenir aqueix llenguatge.

És cert que si, en el moment de la Revolució d'Octubre, nosaltres haguérem estat relacionats amb una Alemanya victoriosa i si la pau s'hagués segellat, Alemanya no s'hauria privat d'aixafar-nos encara que haguérem comptat amb un exèrcit de tres milions d'homes, perquè ni en 1918 ni en 1919, hauríem pogut trobar les forces capaces de lluitar amb els exèrcits alemanys triomfants. En aqueixes condicions, la lluita entre els dos camps imperialistes fou la nostra principal barrera de protecció. Però en els marcs d'aquesta lluita hauríem pogut morir cent vegades en 1918 si no haguérem tingut el nostre embrió d'Exèrcit Roig. És perquè Anglaterra i França paralitzaven Alemanya que es resolgué el problema de Kazan? Si els nostres soldats rojos no hagueren defensat Kazan, si hagueren obert la ruta de Moscou als mercenaris de l'exèrcit blanc, ens haurien tallat el coll i tindrien raó. En aqueix moment hauríem hagut de jugar a fer el paper del "tercer lladre"... amb el coll tallat. Quan Lenin deia: "Militants que treballen en l'exèrcit, no exageren la seua importància; vostès representen un factor dins de la complexitat de forces, però vostès no són ni la nostra única, ni tampoc la nostra força principal; en realitat ens mantenim gràcies a la guerra europea, que paralitza els dos imperialismes rivals", s'ubicava des del punt de vista polític. Però no s'hi dedueix que qüestionava "la importància de l'Exèrcit Roig". Si apliquem aquest mètode de raonament als problemes interns de la revolució, arribarem a conclusions força curioses. Prenguem en particular la qüestió de l'organització de les formacions de combat. Un partit comunista, l'existència del qual és més o menys il·legal li encarrega a la seua organització militar clandestina que forme centúries. ¿Què representen, en el fons, algunes desenes de centúries així constituïdes amb relació al problema de la presa del poder? Si ens ubiquem des del punt de vista social, històric, la qüestió del poder es decideix per la composició de la societat, pel rol del proletariat en la producció, per la seua maduresa política, pel grau de desorganització de l'estat burgès i així successivament. En realitat, tots aqueixos factors només tenen un últim lloc, mentre que el resultat de la lluita directament pot dependre de l'existència d'algunes d'aquestes desenes de centúries. Les condicions socials i polítiques favorables a la presa del poder són una oportunitat prèvia d'èxit, però no garanteixen automàticament la victòria, permeten arribar just al punt on la política dóna pas a la insurrecció.

Tornem a dir una vegada més que la guerra civil no és més que la prolongació violenta de la lluita de classes. Respecte a la insurrecció, és la continuació de la política per altres mitjans. És per això que només podem entendre-la pels seus mètodes. No és possible mesurar la política segons la vara de la guerra, com no és possible mesurar la guerra segons la vara única de la política, tot i que sols siga en allò tocant el temps. És aquesta una qüestió especial que ha d'ésser tractada seriosament en el nostre futur reglament de la guerra civil. En el període de preparació revolucionària, mesurem el temps segons la vara de la política, és a dir, per anys, mesos, setmanes. En el període de la insurrecció, mesurem el temps en hores i dies. No de franc diu hom que en els temps de guerra un mes, a vegades una sola jornada,

compta com un any. A l'abril de 1917, Lenin deia: "Pacientment, infatigablement, expliqueu als obrers..."; i a finals d'octubre no quedava més temps per a donar explicacions als qui encara no hagueren comprès; calia passar a l'ofensiva dirigint als qui havien comprès. A l'octubre, la pèrdua d'una sola jornada hauria pogut reduir al no-res tot el treball de molts mesos, fins i tot d'anys de preparació revolucionària.

Recorde un exercici de maniobra que li havíem donat per a realitzar fa un temps a la nostra Acadèmia Militar. Es tractava de decidir si havíem d'evacuar de seguida la regió de Bielostok, la posició de la qual es feia insostenible, o si ens hi manteníem amb l'esperança que Bielostok, centre obrer, s'aixequés. És evident que només es pot resoldre seriosament una qüestió d'aquesta naturalesa sobre la base de dades precises i reals. La maniobra militar no disposa d'aqueixes dades perquè, en ella, tot és convencional. Però en principi, la controvèrsia té el seu origen en dues mesures de temps relatives, una a la guerra, l'altra a la política revolucionària. Ara bé, quina és la mesura que, en les mateixes condicions, guanya la guerra? La de la guerra. En altres paraules, és dubtós que Bielostok s'aixequi en el lapse d'alguns dies i, fins i tot admetent que l'aixecament esperat s'haja produït, queda per saber què faria el proletariat insurgent sense armes i sense preparació militar, mentre és molt possible que en dos o tres dies, dues o tres divisions foren delmades romanent en posicions insostenibles a l'espera d'una insurrecció que, fins i tot en el cas que es produís, bé podria no modificar radicalment la situació militar. Brest-Litovsk ens forneix un exemple clàssic d'una correcta aplicació de les mesures de temps polític i militar. Sabem que la majoria del comitè central del partit comunista rus, i jo entre altres, havia pres la decisió contra la minoria, que encapçalava el company Lenin, de no signar la pau, tanmateix que correríem el risc de veure els alemanys passar a l'ofensiva. Quin era el sentit d'aquesta decisió? Alguns camarades esperaven utòpicament una guerra revolucionària. Altres, entre els que estava jo, jutjaven que calia temptar l'obrer alemany per a saber si s'oposaria al kàiser en el cas que aquest últim ataqués la revolució. En què consistia l'error que cometérem? En el risc excessiu que corríem. Per tal de sagnar l'apatia de l'obrer alemany s'haurien necessitat setmanes, fins i tot mesos, mentre que en aqueix moment els exèrcits alemanys no necessitaven més que alguns dies per a avançar fins a Dwinsk, Minsk i Moscou. La dimensió de la política revolucionària és llarga, mentre que la dimensió de la guerra és curta. Qui no es convença d'aquesta veritat després d'haver estudiat prèviament, meditat i aprofundit en l'experiència passada, corre el risc de cometre un error rere un altre, a causa de la conjunció de la política revolucionària i de l'acció militar, és a dir, per allò que ens confereix major superioritat sobre l'enemic.

Necessitat de plantejar els problemes de la guerra civil amb la màxima claredat

Un camarada ens ha plantejat novament la qüestió de saber quin tipus de reglament hem de posar en peu: un reglament de la insurrecció o un reglament de la guerra civil. Aqueix camarada ens ha dit que no hem d'apuntar molt lluny, sinó la nostra tasca coincidirà, de mode general, amb les tasques de la Internacional Comunista. Res menys cert. I qui té aqueix llenguatge demostra que confon la guerra civil, en l'accepció pròpia d'aquest terme, amb la lluita de classes. Si prenem Alemanya com a matèria d'estudi, podem, per exemple, començar per examinar els esdeveniments de març de 1921. Després segueix el llarg període de reagrupament de forces, sota les consignes del front únic. És evident que cap reglament de guerra civil s'ajusta a aquest període. A partir de gener de 1923 i de l'ocupació del Ruhr, es produeix novament una situació revolucionària, que s'agreuja bruscament al juny de 1923, quan s'enfonsa la política de resistència passiva exercida per la burgesia alemanya i que fa esclatar l'aparell d'estat burgès. Aquest és un període que hem d'estudiar minuciosament, perquè ens dona, d'una banda, un exemple clàssic de la manera en què es desenrotlla i mor

una situació revolucionària i, d'altra banda, un exemple no menys clàssic d'una revolució fallida.

En 1923, Alemanya tingué la seua guerra civil, però la insurrecció que havia de coronar-la no arribà. El resultat fou una situació revolucionària, vertaderament excepcional, irremeiablement compromesa i una burgesia commocionada, aferrada novament al poder. Per què? Perquè en el moment propici, la política no es continuà amb els mitjans insurreccionals que lògicament s'imposaven. És evident que la recomposició del règim burgès que seguí en Alemanya a l'avortament de la revolució proletària té una estabilitat força dubtosa. Calmem-nos, encara tindrem, en un termini més o menys llarg, una nova situació revolucionària. Però està clar que el mes d'agost de 1924 fou molt diferent del mes d'agost de 1923. I si ignoràvem l'experiència que es desprèn d'aquests esdeveniments, si no aprofitàvem per a instruir-nos, si anàvem passivament a l'encontre dels errors com els que s'han comès, podríem preveure que la catàstrofe alemanya de 1923 es repetirà i el perill que en resultaria seria immens per al moviment obrer.

Per això, en aquest terreny, menys que en un altre, no podem tolerar la deformació de nocions essencials. Hem vist companys intentar objeccions d'un escepticisme incoherent respecte al moment de la insurrecció. Aqueixos camarades no fan més que demostrar així que no saben plantejar com a marxistes la qüestió de la insurrecció al terreny de l'art militar. Basats en la seua tesi, invoquen com a argument que, en l'embolic d'una situació extremadament complexa i variable, és impossible lligar-se per endavant a una decisió anticipada. Però, si hem d'atenir-nos a aqueixos llocs comuns, caldrà renunciar, per tant, als plans i a les dates de les operacions militars, ja que en la guerra succeeix que la situació canvia bruscament i d'improvís. Un pla d'operacions militars no es realitza mai en una proporció del 100%, pot hom trobar-se feliç si, en el curs de la seua execució, es realitza en un 25%. Però el cap militar que es base en això per a negar de mode general la utilitat d'un pla de campanya mereixeria simplement que li posem el jupetí de força. En tots els casos, recomane atènyer-se a aquest mètode com el més just i lògic: per a començar, formulem les regles generals del nostre reglament de la guerra civil i veiem a continuació què podem suprimir o reservar. Però si comencem per les eliminacions, les reserves, les desviacions, els dubtes, les vacil·lacions, mai arribarem a conclusions.

Un camarada ha qüestionat l'observació que feu respecte a l'evolució de l'organització militar del partit en el període de preparació revolucionària, durant la insurrecció i després de la presa del poder. Segons aqueix company, l'existència de destacaments de partisans no s'hauria de tolerar, només es necessitarien formacions militars regulars. Els destacaments de partisans, ens digué, són organitzacions caòtiques... En escoltar les seues paraules, jo estava a punt de desesperar-me perquè ¿on mena aquesta detestable arrogància doctrinària? Si els destacaments de partisans són organitzacions caòtiques, cal reconèixer llavors que des d'aqueix punt de vista purament formal, la revolució és també un caos.

Ara bé, en el primer període de la revolució, estem totalment obligats a recolzar-nos exclusivament en destacaments d'aquest tipus. Se'ns objecta que aqueixos destacaments han d'estar constituïts sobre el mateix model. Si amb això es vol dir que, en la guerra de partisans, no s'ha de descuidar cap dels elements d'ordre i de mètode factible a aquest tipus de guerra, estem completament d'acord. Però si pensen en una organització militar jerarquitzada, centralitzada i constituïda abans que es produïska la insurrecció, això és una utopia que, en el cas en què se la vullga fer realitat, correrà el risc d'ésser fatal.

Quan, amb l'ajuda d'una organització militar clandestina, m'apodere d'una ciutat (objectiu parcial en el conjunt d'un pla per a la presa del poder al país), repartisc la meua tasca en objectius particulars (ocupació dels edificis governamentals, les estacions, el correu, el telègraf, les impremtes) i confie l'execució de cada una d'aqueixes missions als caps dels petits destacaments iniciats anteriorment als objectius que els són assignats. Cada

destacament només ha de comptar amb si mateix; ha de tenir la seua pròpia direcció, sinó ocorreria que després d'haver-se apoderat de l'edifici de correus, per exemple, mancaren totalment de queviures. Tota temptativa de centralitzar i jerarquitzar aqueixos destacaments porta ineluctablement a la burocratització, que, en els temps de guerra, és doblement temible: primer, perquè faria creure falsament els caps dels destacaments que algú ha de manar-los necessàriament, mentre que, al contrari, cal inculcar-los la seguretat de què disposen de la major llibertat de moviment i iniciativa; segon, perquè la burocratització, lligada al sistema jeràrquic, li llevaria als destacaments els seus millors elements per a les necessitats de tota mena dels estats majors. Des del primer moment de la insurrecció, aqueixos estats majors romandran surant en l'aire, mentre que els destacaments, a l'espera d'ordres superiors, es veurien consagrats a la inacció i a pèrdues de temps que farien inevitable el fracàs de la insurrecció. Tals són les raons per les quals el desdeny dels militars professionals envers les organitzacions "caòtiques" de partisans ha d'ésser condemnat com un prejudici no realista, anticientífic i antimarxista.

Igualment, després de la presa del poder en els principals centres del país, els destacaments de partisans poden exercir un paper extremadament eficaç en camp ras. Basta recordar el suport que els destacaments de partisans li brindaren a l'Exèrcit Roig i a la revolució, actuant a la rereguarda contra les tropes alemanyes en Ucraïna i a la rereguarda contra les tropes de Koltxak a Sibèria. No obstant això, queda definitivament adquirit com a regla que el poder revolucionari posa mà a l'obra de seguida per a incorporar els millors destacaments de partisans i els seus elements de més confiança al sistema d'una organització militar regular. Altrament, aquests destacaments de partisans es transformarien indubtablement en factors de desordre capaç de degenerar en bandes armades al servei dels elements de la petita burgesia anarquitzants, aixecats contra l'estat proletari. En tenim prou d'exemples. És veritat que, entre els partisans rebels a l'organització militar regular, també hi hagué alguns herois. Citem els noms de Sivers i de Kikvidxé. Podria anomenar molts altres. Sivers i Kikvidxé combateren i moriren com a herois. I avui, a la llum dels seus immensos mèrits, respecte a la revolució, empal·lideix, fins al punt de desaparèixer, qualsevol aspecte negatiu de la seua acció com a partisans. Però, en aqueix moment, era indispensable combatre tot allò que havia de negatiu en ells. A aquest preu només, podíem assolir organitzar l'Exèrcit Roig i posar-lo en condicions d'assolir victòries decisives.

Una vegada més, advertisc sobre una confusió de terminologia, perquè, la majoria de les vegades, amaga una confusió de nocions. També, advertisc contra els errors que es pot cometre negant-se a plantejar la qüestió de la insurrecció de manera clara i valenta, amb el pretext que la situació varia i es modifica contínuament. Segons sembla aquesta conducta s'assembla a la dialèctica; de totes maneres, la pren hom com a tal de bona gana. Però, en realitat, no ho és en res. El pensament dialèctic és com un ressort, i els ressorts estan fets d'acer temperat. Els dubtes i les reserves no decideixen i no ensenyen res en absolut. Quan es destaca clarament la idea essencial, les reserves i les restriccions poden posar-se lògicament al voltant d'ella. Si únicament es prenen en compte les reserves, el resultat en la teoria serà la confusió i en la pràctica, el caos. Ara bé, confusió i caos no tenen res en comú amb la dialèctica. En realitat, una pseudodialèctica d'aquest tipus amaga, la majoria de les vegades, sentiments socialdemòcrates o estúpids envers la revolució, com envers de quelcom que succeeix fora de nosaltres. En aquestes condicions, no es pot tractar de concebre la insurrecció com un art. I no obstant això, precisament és la teoria d'aqueix art allò que volem estudiar.

Tots els temes a què ens referim han d'ésser meditats, treballats, formulats. Han d'esdevenir part integrant de la nostra instrucció i educació militar. La relació entre aquestes qüestions i els problemes de la defensa de la república dels soviets és indiscutible. Els nostres enemics continuen dient que l'Exèrcit Roig suposadament tindria com a tasca la de provocar

artificialment moviments revolucionaris en altres països, a fi de fer-los triomfar per mitjà de la força de les seues baionetes. Inútil és a dir que aquesta caricatura no té res en comú amb la política que perseguim. Sobretot, estem totalment interessats en la conservació de la pau, ho demostrarem amb la nostra actitud, amb les concessions que fem en els tractats i per la reducció progressiva dels efectius del nostre exèrcit. Però estem prou imbuïts de realisme revolucionari com per a adonar-nos clarament que els nostres enemics tractaran encara de temptejar-nos amb les seues armes. I si bé estem lluny de la idea de forçar, amb mesures militars artificials, el desenvolupament de la revolució, en canvi estem segurs que a la guerra dels estats capitalistes contra la Unió Soviètica li seguiran commocions violentes i socials, preludis de la guerra civil, als països dels nostres enemics.

Hem de saber combinar la guerra defensiva que serà imposada al nostre Exèrcit Roig amb la guerra civil al camp enemic. Amb aquest objectiu, el reglament de la guerra civil ha de transformar-se en un dels elements necessaris d'una classe superior de manual militar revolucionari.

Lev Trotski, 29 de juliol de 1924